

Tartuntatautien torjunta ja sote- ja maakuntauudistus

Tartuntatautien torjunta ja leviämisen ehkäisy perustuu tartuntatautilakiin. Maakuntien ja kuntien ja muiden toimijoiden työnjaosta sekä yhteistyöstä tarvitaan selkeät rakenteet ja toimintamallit, kun sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät maakunnille vuoden 2020 alussa. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen säilyy uudistuksen jälkeenkin kunnilla.

Tartuntatautien torjunta edellyttää, että on olemassa ajantasaista tietoa väestön tartuntatautilanteesta ja terveydestä. Maakunnan, kunnan ja muiden toimijoiden on sovittava työnjaosta ja yhteistyöstä sekä varattava riittävästi osaavaa henkilöstöä eri tehtävien hoitamiseen. Lisäksi on sovittava hallinnonalat ylittävistä toimista, vastuista ja johtamisesta.

Maakunnan ja kunnan järjestämisvastuu tartuntatautien torjunnassa

Voimassa olevan tartuntatautilain (1227/2016) mukaan tartuntatautien vastustamistyön järjestäminen on kunnan velvollisuus. Eduskunnan käsittelyssä olevan maakuntalain 6§:n perusteella sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvelvoite siirtyy maakunnille.

Järjestettäviin tehtäviin kuuluvat nykyisin kunnassa muun muassa:

- tartuntatautien ehkäisy, varhaistoteaminen ja seuranta, mukaan lukien laboratoripohjainen seurantajärjestelmä ja löydösten ilmoittaminen tartuntatautirekisteriin
- epidemian selvittäminen ja torjuntatoimenpiteet
- tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi epäillyn tutkimus, hoito ja lääkinnällinen kuntoutus
- hoitoon liittyvien infektioiden torjunta
- tartuntatautien torjunnan edellyttämät ehkäisevät palvelut väestölle, mm.
 - rokottaminen, kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset ja muut vapaaehtoiset rokotukset, henkilökunnan rokotussuoja
 - seulonnat (Hiv, kuppa ja B-hepatiitti äitiysneuvoloissa),
 - terveystarkastukset (yleisvaaralliset ja valvottavat tartuntataudit tarpeen mukaan, mm. tuberkuloosi ja salmonella)
 - suonensisäisesti huumeita käyttävien käyttövälineiden vaihtaminen
- terveysneuvonta ja tiedottaminen tartunnan välttämiseksi ja leviämisen ehkäisemiseksi
- rekisterinpito tartuntataudeista ja tartuntatautien ilmoitusjärjestelmän ylläpito
- tartuntatautien torjuntaan liittyvien valtakunnallisten ohjeiden soveltaminen paikallisesti

Järjestettäviin tehtäviin nykyisin sairaanhoitopiirin kuntayhtymässä kuuluvat muun muassa:

- sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköiden asiantuntijatuki ja ohjaus
- tartuntatautiin diagnostiikan ja hoidon kehittäminen alueellisesti
- epidemioiden selvittäminen alueella
- poikkeuksellisiin epidemioihin varautuminen, niiden torjunta ja hoito
- hoitoon liittyvien infektioiden ja mikrobilääkeresistenssin torjunta alueen sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköissä

Tartuntataudit ja merkittävä julkisen vallan käyttö

Tartuntatautilaki edellyttää, että sekä kunnissa että sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä on oltava virkasuhteinen tartuntataudeista vastaava lääkäri viranomaistehtävien hoitamista varten:

- työstä, koulusta tai päivähoidosta pidättäminen
- altistuneiden karanteenista ja sairastuneiden eristämisestä päättäminen
- tilojen sulkeminen, puhdistuksen tai desinfiointin toimeenpaneminen
- virka-apupyynnön tekeminen poliisille, pelastusviranomaiselle tai puolustusvoimille
- tavaran määrääminen karanteeniin ja muut pakkokeinot
- todistusten antaminen mm. työnantajille tai tartuntatautipäivärahaa varten

Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Tartuntatauteihin varautuminen sisältää myös alueellisen varautumisen ja valmiussuunnittelun, joista säädetään voimassa olevan tartuntatautilain lisäksi muun muassa terveydenhuoltolain (1326/2010) 38§:ssä ja valmiuslaissa (1552/2011). Nämä erityislait päivitetään sote- ja alueuudistuksen edellyttämällä tavalla.

Varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin säädetään tulevan maakuntalain 137§:ssä sekä järjestämislain 52§:ssä.

Lisätietoja:

www.alueuudistus.fi

Ylilääkäri Sari Ekholm, [sari.ekholm\(at\)stm.fi](mailto:sari.ekholm(at)stm.fi)

Lääkintöneuvos Anni-Riitta Virolainen-Julkunen, [anni-riitta.virolainen-julkunen\(at\)stm.fi](mailto:anni-riitta.virolainen-julkunen(at)stm.fi)

Hallitusneuvos Liisa Katajamäki, [liisa.katajamaki\(at\)stm.fi](mailto:liisa.katajamaki(at)stm.fi)

alueuudistus.fi